

АГИТАТОРДЫН БЛОКНОДЫ

1977 • АПРЕЛЬ • 4№

АГИТАТОРДЫН БЛОКНОДЫ

№ 4
1977 j.
апрель

КПСС-тин Горно-Алтайский обкомынын пропаганда ла
агитация бөлүги

ЛЕНИННИНГ ЖОЛЫЛА УЛУ ОКТЯБРЬДЫН МААНЫЗЫ АЛДЫНДА

Жастын бу күндеринде ончо советский албаты, социалистический ороондордын албатылары, телекейдеги ишкүчиле жаткандар Владимир Ильич Лениннинг чыкканынан ала 107 жылдыгын темдектегилейт. Улу башчыбыстын ады-жолы телекейде ишкүчиле жаткан улустын санаа-жүрегинде амыр-энчү ле социализм учун, жайым ла ырысту жүрүм учун тартыжунын маанызы болуп туру.

В. И. Ленин — Советский Союзтын Коммунистический партиязынын төзөөчизи, быжыл алтан жылдыгы бүдүп жаткан телекейлик улу социальный революциянын башчызы, эн баштапкы социалистический орооннын төзөөчизи, телекейлик коммунистический ле ишмекчи движененин, ончо ишкүчиле жаткандардын башчызы. Онын адыла кижиликтин жүрүминде бүткүл революционный эпоха колбулу.

В. И. Ленин социализмди төзөөри жанынан кижиликтин историязы тургускан ончо сурактарга каруу берип, К. Маркстын ла Ф. Энгельстин коммунизм учун тартыжу керегинде революционный теориязын оонг ары улалтып, жаңы шүүлтерлерле байыткан.

Социализмди төзөөр ленинский план — телекейлик-исторический задачаны жүрүмде бүдүреринин научный ла комплексный эп-сүмеле тургузылган программазынын жаркынду темдеги.

Ороондо индустриализация өткүрери, ишмекчи класстын ла крестьянствонун бирлигин ле нажылыгын жүрүмде жеткилдеери социализмди төзөөр ленинский планнын төс бөлүги болгон.

Кооперация керегинде ленинский үредү жаңы айалгаларда марксизмди оонг ары улалтып, чокумдаганынын темдеги болуп жат.

процесстин, империализмге удурлажа тартыжунын тös ийде-
күчи боло берген. Онызы телекейлик ишмекчи класстын, ком-
мунистический ле ишмекчи партиялардын јаан јенүзи.

Откөн жылдарда телекейлик социализм Лениннинг көргүс-
кен јолыла ичкери көндүгип, экономикада, культурада ла ал-
батылардын јадын-јүрүмин јарандырарында, амыр-энчү учун
тартыжуда јаан једимдерге јеткен. Социалистический ороон-
дордын коммунистический партиялары албатылардын најы-
лыгын, социалистический обществонын идейно-политический
бирлигин тыгыдарында јаан једимдерге једип, ороон ичинде
бойынын башкараачы учуры бийиктеерин јеткилдегендер.

Телекейлик революционный процессте социалистический
ороондордын, коммунистический ле ишмекчи движениенин,
национальный јайымданыш учун тартыжунын учуры сүрекей
јаанаган. Эмдиги öйдö ленинизм телекейлик революционный
тартыжунын теоретический тözөлгöзи болуп јат.

КПСС-тин XXV съезди Совет орооныс, бистин партия Ле-
ниннинг јолыла, онын керегине, Улу Октябрьдын маанызына
чындык болгонын јакшы көргүскен.

Советский албаты КПСС-тин XXV съездинин јөптöрин
јүрүмде бүдүрип тура, эмди Улу Октябрьдын 60 жылдыгына
учурлалган социалистический мөрöйди тыгыдып туру.

Туулу Алтайдын ишкүчиле јаткандары онынчы бешјыл-
дыктын баштапкы жылында бир кезек једимдерге једип алган.
Государственного сүт, эт, түк, аннын мүүзин табыштыратан го-
сударственный пландар бүткен. Көп тоолу озочылдар Төрö-
листин бийик ордендериле кайралдаткан. КПСС-тин Тös Ко-
митединин, СССР-дин Министрлеринин Совединин, ВЦСПС-
тин, ВЛКСМ-нин Тös Комитединин улалып јүрер Кызыл
маанызыла Кош-Агаш аймак ла «Советский Алтай» совхоз,
КПСС-тин Тös Комитединин ле РСФСР-дин Министрлери-
нин Совединин улалып јүрер Кызыл маанызыла Кан-Оозы
аймак, В. И. Лениннинг адыла адалган ла СССР-дин 50 жыл-
дыгынын адыла адалган колхозтор кайралдаткан.

Область ичиндеги социалистический мөрöйдö јенүни Ула-
ган аймак, Алтыгы-Оймондогы совхоз, Чапаевтин адыла
адалган колхоз, Маймада моторлор ремонттоор завод ло быт-
комбинат алган. Областын ишкүчиле јаткандары социали-
стический мөрöйди онон ары элбедип, Улу Октябрьдын юби-
лейине иште ле јүрүмде јакшынак сыйлар белетегилейт.

Туулу Алтайдын ишкүчиле јаткандары В. И. Лениннинг
чыкканынан ала 107 жылдыгына учурлай 16 апрельде öдötөн
Коммунистический субботникте ончозы бир кижидий туружар.

Улу башчыбыс турушкан баштапкы субботниктер бистин жүрүмисте жанжыга берди.

1924 жылдын январь айынын ачу-коронду күндеринде РКП(б)-нин Төс Комитеди партияга, ончо советский албатыга ийген Кычырузында мынайда бичиген: «Бистин болот партиябысты төзөгөн, оны жылдан жылга чыдаткан, оны каан жангынын согулталары тужында баштаган, оны ишмекчи класс-тын керегин саткандарла, арылык-берилик күүндүлөрлө, аланзып тургандарла, өштүгө бириккендерлө калапту тартыжар тушта үреткен ле тазыктырган кижжи јада калды... Бистин өштүлөрис жылытубыска маказырагай. Бараксандар, аргазы жок немелер! Олор бистин партия не болгонын билгилебес! Олор партиябыстын жайрадыларына иженгилейт. Партия дезе темир алтамла ичкери барар. Ненин учун дезе ол — Лениннин партиязы. Ненин учун дезе ол жуу-согуштарда тазыктырылган ла кадырылган. Ненин учун дезе онын колында нөкөр Лениннин ого артыскан кереес жакылтазы бар»¹.

Өткөн жылдар, история партиянын айткан сөстөринин чындыгын, Лениннин керегинин жүрүмдүзүн жакшы кереледи. Партия бойы өзүп, тыгып, жүрүмдө Лениннин жакылталарыла башкарынып, Совет ороонысты жаңы једимдерге баштаган.

В. И. Лениннин теоретический байлыгына јединерге коммунисттер ле партийный эместер жүткүгилейт. Кажы ла партийный организацияда политүредүнин школдоры ла семинарлары ажыра Лениннин теоретический иштерин, КПСС-тин политиказын ла јөптөрүн элбек јон үренери төзөлгөн. Ол тоодо бистин областта «КПСС-тин теориязынын ла политиказынын төс сурактары», «КПСС-тин политиказы — марксизм-ленинизм жүрүмдө» деген 295 политшкол иштеп јат. Анда он эки мунга шыдар улус Ленинский партиянын теориязын ла политиказын үренгилеп јат.

Туулу Алтайдын көп тоолу партийный ла комсомольский организацияларында, школдорында, техникумдарында ла институтында јашөскүримди В. И. Лениннин жүрүми ле кереги ажыра коммунистический санаалу эдип тазыктырарына јаан ајару эдилет. Областта 130-тан ажыра ленинский залдар, музейлер ле комнаталар иштеп јат. Олордын ижин көрөтөн областной конкурс база болор. «Јашөскүримди В. И. Лениннин ижинин ле жүрүминин јозогына, партиянын ла советский албатынын революционный жанжыгуларына тайанып, коммунистический санаалу эдип тазыктырары керегинде» де-

¹ КПСС резолюцияларда., 2 том, 534—536 стр.

ген тема аайынча областной научно-практический конференция өдөр.

Маймада, Кызыл-Өзөктө, Манжерокто, Дмитриевкада, Чаган-Оозында, Күмүр-Оозында, городтын баштапкы ла алтынчы школдорында, педучилищеде, зооветтехникумда 28 номерлү ГПТУ-да ленинский музейлерде ле комнаталарда јаан тузалу иштер өдүп јат.

В. И. Лениннинг теоретический иштери советский албатылардын 102 тилине көчүрилген. Ол тоодо алтай тилге Лениннинг јирмеден ажыра произведениелери көчүрилген. Улу башчынын бичиктери ороон ичинде 431 миллионнон ажыра экземплярла кепке базылып чыккан. Олор 63 ороондо телекейдин албатыларынын 125 тилине көчүрилген.

Владимир Ильич Лениннинг ады-јолы, Улу кереги эмди де тирүден тирү.

Улу башчыбыстын бичиктерин кычырып, онын жүрүмиле таныжып, бистер онын јалакайын, жүрүмди ле исторический айалганы терең билгенин, амыр билбес ижин, јана баспас јалтанбазын ла ишкүчиле јаткан кижиликтин чактарга амадаган амадузын јакшы билип, онын ырысту жүрүми учун бар күчин, бастыра жүрүмин бергенин темдектейдис.

22 апрель кижиликтин коммунизмге ичкери барар јолындагы көп тоолу байрамдардын бирүзи боло бергени ончобыска јарт.

Советский албаты Улу башчызынын чыккан күнин темдектен тура, КПСС-тин XXV съездинин јөптөрин, онынчы беш-јылдыктын задачаларын јенүлү бүдүрерге амадайт. Быјыл В. И. Лениннинг 107 јажын бистинг орооныстын ишкүчиле јаткандары Улу Октябрьдын 60 јылдыгына белетенгениле, иште ле жүрүмде једимдер алганыла уткырга јүткүйдилер.

Төрөлистин юбилейине Туулу Алтайдын ишкүчиле јаткандары база јакшынак јемдимдерлү келеринде алаңзу јок.

ЈУРТ ЈЕРДЕГИ КОММУНИСТ

Майма аймакта партийный организациялардын ла иштеп јаткан бастыра коллективтердин жүрүми ле көп јанду ижи КПСС-тин исторический XXV съездинин шүүлтелеринин ле јөптөринин јакшы салтары једип турган айалгада өдүп јат. Коммунисттер, ончо ишчилер юбилейный 1977 јылга бойларынын алдында турган задачаларды јенүлү бүдүрерге күчин, творческий эрчимин ле ченемелин берип, Улу Октябрьдын 60 јылдыгын иште јаңы једимдериле темдектеерге јүткүйдилер.

Задачалар дезе чын ла уур, каруулу. Аймактын хозяйстволоры быжыл государствого 135400 ц сүт, 26500 ц эт садар, 28 миллион салковойго промышленный продукция эдип чыгарар учурлу. Бу задачаларды бүдүрерге, ончо ишчилерге бар-жок күчин салар, бастыра бар арга-күчтерди табар ла тузаланар, производствонун арбынду болорун ла чыгарып турган продукциянын чындыын улам ла бийиктедер керек.

Иштеп јаткан коллективтин једими улустын берген чокум күчинен тӱзӱлип јат. Элден ле озо бу једимди иштеп јаткан коллективтин баштаачы ијдези — коммунисттер јеткилдейт.

Бистин аймакный партийный организациябыс коммунисттердин творческий эрчимин ле баштанкайын јаантайын ӱскүрип, олардын салтары јадын-јүрүмнин ончо келтейлерине једип турарын јеткилдеп јат. Бу јанынан јакшы јозокты Јурт-хозяйственный ченемел ӱткүрер Горно-Алтайский станциянын ченемел-производственный хозяйствозынын партийный организациязы кӱргүзет (парткомнын качызы нӱк. Л. В. Ошлакова). Бу хозяйствонун коллективи мал ижинин продукциязын иштеп алары јанынан 1976 јылдын планын јенүлү бүдүреле, планга үзеери 1,5 мун центнер сүт саткан. Мында кажы ла коммунист бойынын алдында турган задачаларды чын-чике ондоп, оларды бүдүрерге турумкай иштеп турат.

Коммунист Лидия Яковлевна Лашутина уй саачы болуп 31 јыл иштеп келген. Ол сүрекей иштепкей, дисциплинированный, јаан ус болгоныла аныланат. Уйларды машинала саарын сүрекей јакшы билип алып, Лидия Яковлевна социалистический мӱрӱйдӱ јылдын ла бийик кӱргүзүлерге једип турат. Колындагы уйларын, иштейтен јерин ол кӱрүмјилү санитарный айалгада тудуп, малды кичеерин, азыраарын чын-чике ӱткүрип, иштеер күннин ээжизин јик јок бүдүрип јат. Бу ончозы ого јылдын ла саар сүтти кӱптӱдӱр, онын чындыын јарандырар арга берет. Тогузынчы бешјылдыкты нӱкӱр Лашутина 4 јыл 6 айга бүдүрип койгон. Онынчы бешјылдыктын баштапкы јылында ол колындагы 50 уйдын кажызынан ла план аайынча 3000 кг сүт саар ордына 3250 килограмман саап алган.

Кижиле эрмектежер тушта тудунып билер, токуналу бойы, ол иштейтен јеринде чек ӱскӱлӱнӱ берет. Онын кажы ла кыймыгы јенил, ижемјилү. Не ле неме кемјилгендий, минуттарла чотолгондый. Уйлар саар ӱйдӱ уй саачы ајарынкай, капшуунчыйрак болзо, онызы малды кичеерине кӱп ӱй берип турарга арга берип јат.

Л. Я. Лашутина бойынын бай ченемелин иш аайынча

үүрелерине, уй саачы јиит ишчилерге айдып, бийик једимдерге канайып једип турганы керегинде озочыл ченемелдинг школында куучындап јат.

Уйлар саар көрүмјилү ижин ол эрчимдү общественный ишле колбоштырып турат, Лашутина ченемел-производственный хозяйствонун партийный комитедининг члени болуп јат. Ак-чек ижи учун ол эки медальла, көп тоолу күндүлү грамоталарла кайралдаткан.

Лидия Яковлевна јангыс ла јакшы ишчи эмес, је ол үстине тогус баланын энези. Бастыра жүрүмин деремнеде өткүрип, ол балдарын да јурт хозяйствоны, ишти сүүрине үредет. Онын учун јаан уулы Виктор школдын кийнинде Алтайский јуртхозяйственный институтка киреле, оны јенүлү үренип божотконы јолду. Эмди ол Кызыл-Озөктөги совхозтын директоры болуп иштейт. Энезининг јолыла Надежда кызы барган. Фермага улам ла жүрүп, энезине болужып, ол уй саачынын ижин јаштаң ала сүүп тура берген. Надежда 8 класстын кийнинде бойынын салымын мал ижиле колбогон. Онын буурзак, ајарыңкай, бу ок өйдө јай бербес таскадаачызы энези болгон.

Эмди Лашутина Надежда бойы ченемелдү уй саачы, уйларды машинала саар устардын область ла аймак ичиндеги конкурстарынын јенүчизи. Өткөн јылда сүт саап алары јанынан онын көргүзүлери аймак ичинде эн бийик болгон — ол кажы ла уйдан план аайынча 3000 кг сүт саар ордына 3436 килограммнан саап алган. Бу јуукта ОПХ-нын Маймадагы отделениезининг коммунисттери Надежданы КПСС-тинг членине кандидат эдип алгандар, тогузынчы бешјылдыктагы бийик производственный једимдери учун ол «За трудовую доблесть» медальла кайралдаткан. Лидия Яковлевнага кызынын једимдери акту бойынын једимдериндий болгон.

Ол бойынын кичү балдарын тазыктырарына көп ајару салып, олардын школдогы једимдерин улам сайын көрүп турат. Көп кичеemelди айылдагы да керектер некейт. Мында энезине балдары күүнзеп болужадылар. Лашутинын билезинде үч кыпту кен квартира, эмдиги мебель бар, јадын-јүрүми аргалу, эптү-јакшы. Бистинг общество Лашутинадый улуска јакшы айалгаларды бойы төзөп јат. Мынызыла оларго керегин ак-чек бүдүргени учун, ишти сүүгени учун, јаан ус болгоны учун күндү-күрее эдилет.

Коммунисттер коллективти бириктирип, оны творческий ишке көдүрип турган ас эмес темдектерди тоолоп айдар аргалу.

«Јүрүмде эрчимдү турушканы, общественный керегин ак-

чек бүдүргени, сөзи керегинен айрылбайтаны кижини өрө көдүрөт, оны анайып база бир де неме көдүрбес» — деп, КПСС-тин XXV съездинде айдылган сөстөр бистин ончобыска жуук. Бүгүн бис Кызыл-Өзөктөги совхозтын уй саачызынын — коммунист Жданова Руфина Никитичнанын ижин шак анайып баалап турубыс. Ол Кызыл-Өзөктөги ферманын партийный группазын он төрт жыл башкарат. Бу өйдин туркунына партгруппа өзүп, төзөмөли жанынан чыдап калган. Оңдо бойынын алдында турган задачаларды бүдүрери келтейинен бийик не келтелү, жана баспас болор санаа тынгыган. Общественный малды кыштадар сурактар, азырал белетеер кухнянын ижи, продукциянын чындыйын шинжүлөөри, фермада иштин дисциплиназы керегинде сурактар онын төс аярузында болуп жат. Партгруппанын коммунисттери аңылу аяруны иит ишмекчилерге салып, ологго күнүн сайын практический болуш жетирип, жакшы ус болорына үредип турадылар. Мында, мен бодозом, партгруппоргтын акту бойынын жозогы, бастыра керектин једимин јеткилдеерге кичеенгени јаан учурлу боло берет. Ченемелдү шеф-таскадаачы болуп тура, Жданова бойы чылап иштеерине 5 иит уй саачыны үреткен.

Сөзинен јана түшпес, бийик некелтелү кижин, Руфина Никитична үүре-јелелеринин, ферманын бастыра ишчилеринин ортозында тоомјыда жүргени јолду. Шак бу темдектери учун оны хозяйствонун коммунисттери парткомнын члени эди туткандар. Партиянын областной комитединин члени болуп тура, Р. Н. Жданова коммунисттерди анда јарадылган јөптөрлө јаантайын таныштырып, группанын коммунисттери алдына чокум задачалар тургузып жат.

Иштеги бийик көргүзүлери ле јаан общественный ижи учун ол Иштин Кызыл Маанызы эки орденле, көп медальдарла, иштеги ат-нерезин керелеген өскө дө кайралдарла кайралдаткан.

Паспаулдагы совхозтын тракторизи, партиянын райкомынын члени, јурт Советтин депутады Долгов Павел Савватеевич иште бийик једимдерге јылдын ла једип турат. Өткөн јылда ол МТЗ-52 таңмалу тракторыла план аайынча 690 гектар јымжак јер сүрер ордына 1421 гектар сүрген, ремонтто ло күйгүр-сүркүш материалдарды тузаланарында 400 салковой чеберлеп алган. Акту бойынын бешјылдыгын ол 4 жыл 2 айга бүдүрип койгон. Ферманын јербойындагы комитединин председатели болуп тура, ол социалистический мөрөй төзөөри, онын итогторын көрөри, ишмекчилердин иштеер ајалгаларын јарандыраы јанынан јаан иш өткүрип жат. Јашөскүримди ол

акту бойынын јозогыла иштегкей болорына үредип, механизатор болгон адыла оморкоп жүрерине таскадат.

От-јалбышту, баштанкайлу иштеп, бастыра билерин, күчин, эрчимин берип, дисциплинаны чике бүдүрерин бойынан ла өскө улустаң некеп, бойынын ижи-тожын улу текши керектин үлүзи деп билип турган ишчилер аймак ичинде ас эмес. Нөкөр Л. И. Брежнев Тулада шак андый улус керегинде сүрекей жылу ла ачык-јарык сөстөр айткан: «Бойынын јозогыла ичкери баратан јолды јарыдып турган улус бистин орооныста жүстер мун. Шак андый болор учурлу. Советский албаты јатканда, ороонды ичкери коммунисттердин партиязы баштап апаратканда, изү жүректү, бистин качан да үзүлбес коммунистический керегиске учы-кеми јок беринген улус качан да болор».

В. Афанасьев

КОЙ ТӨРӨӨР ОЙДО МАССОВО-ПОЛИТИЧЕСКИЙ ИШТИ ÖTKÜPЕРИ

Көксуу-Оозы аймактын эл-јоны бастыра орооннын ишкүчиле јаткандарыла кожо онынчы бешјылдыктын экинчи жылынын албаты-хозяйственный пландарын ла алынган социалистический молјуларды өйинен озо бүдүрери учун тартыжуну там ла элбедип туру. Хозяйственный ла культурный строительствонын бастыра бөлүктеринде социалистический мөрөйдин јалбыжы там ла элбейт. Ишчилер бойлорына јаңыдан бийик молјулар алынадылар. Иштин арбынын бийиктедер ле чындыйын јарандылары бешјылдыктын јакылталарын өйинен озо бүдүрери учун Бастырасоюзный социалистический мөрөй керегинде КПСС-тин Төс Комитединин, СССР-дин Министрлеринин Совединин, ВЦСПС-тин ле ВЛКСМ-нин Төс Комитединин Јөбине ле КПСС-тин Төс Комитединин Письмозына каруу эдип, бистин аймактын ишчилери «Бүгүн кечегизинен артык иштеер, иштин арбынын бийиктедер ле чындыйын јарандылар» деген кычыру аайынча иштин тебүзин тыгыдып турулар.

Общественный малды кыштан јенүлү чыгарып алары, койлорды төрөдөрин јакшы өткүрери ле јаскы кыра ижине бойынын өйинде бастыра јанынан белетенип алары јурт коммунисттердин төс задачаларынын бирүзи болуп јат.

Эң ле уур деген иште коммунисттер, производствонин озо чылдары иштеп турулар. Темдектезе, Катандудагы совхозто коммунист Тихтимаев Михаил Иркинович койчы болуп он

жылдан ажыра иштейт. Эмди онын колында турган койлоры төрөп турулар. Кыштунын айалгазы күч те болзо, же ол койлорынан бир де чыгым этпеске не ле бар эп-аргаларды тузаланып, күнүн ле агаштын бүринен беш центнерге жуук азырал белетеп турат. Бойынын ижин терең сүүп турган бу ишчи койчылардын бригадазында агитатор болуп туру. Ол нөкөрлөрүн хозяйстводогы, аймактагы солундарла улай ла таныштырып жат. Ол партиянын райкомынын члени, массово-политический иш өткүрери жанынан партийный организацияга жаан болужын жетирет.

Көп жылдарга улай койчы болуп иштеп келген Хабарова Александра Садоевнаны аймак ичинде улус текши билер. Ол одус жылдан ажыра койчы болуп иштеп, төрөл хозяйствозына бир канча мун койлор өскүрүп берген. Түк кайчылап алары ла кураандар корулаары жанынан бойынын молжуларын ол жылдын ла ажыра бүдүрүп туру. Жагыс ла өткөн жылда ол кажы ла жүс койдон 100 курааннан торныктырып, кажы ла койдон 2,5 килограммнан түк кайчылап алган. Албаты-хозяйственный пландарды бүдүрери жанынан эрчимдү ижи учун ол Иштин Кызыл Маанызы, «Знак Почета» ордендер-де, көп медальдарла кайралдаткан.

Аймакта производствонун андый озочылдарынын тоозы сүрекей көп. Партиянын райкомы, баштамы парторганизациялар төзөмөлдү ле массово-политический иш өткүреринде бу озочылдардын ижинин ченемелдерин элбеде тузаланып турулар. Малчылар ортодо массово-политический иштин өдүп турган айалгазы керегинде суракты партиянын райкомынын бюросында, парткомнын ла баштамы парторганизациялардын жуундарында улай ла шүүжип турулар.

Агитационный иште бис докладчиктерди, политинформаторлорды ла агитколлективтерди элбеде тузаланадыс. Бу жуукта партиянын райкомынын бюросында бис андый ишчилердин жагы составын жөптөп алганыс.

Эмди бистин аймакта 92 докладчик ле лектор, 88 политинформатор, 368 агитатор иштеп жат. Партиянын райкомы оморды ойинде жууп, районный парторганизациянын ижиндеги төс сурактарла, ороон ичиндеги айалгала таныштырып жат.

Политический ишчилердин кажы ла отряды КПСС-тин XXV съездинин жөптөри, КПСС-тин Төс Комитединин (1976 ж.) октябрьдаты Пленумында КПСС-тин Төс Комитединин Генеральный качызы нөк. Л. И. Брежневтин жуучыны аайынча жартамалду иштер өткүрерине не ле керектү мате-

риалдарла јеткилделген. Бу иштерди јартаары бүгүңги күнде идеологический ишчилердин тӱс учурлу кереги болуп јат. Докладтардын, беседалардын, политинформациялардын тӱс темалары мындый: «КПСС-тин XXV съезди — советский обществонын коммунизмге ууланган јолында јангы исторический алтам», «Онынчы бешјылдыкты бӱдӱрери — онызы коммунизмнин материально-технический базазын тӱзӱӱрине, албатынын јадын-јӱрӱминин ајалгазын јарандыраарына, албатыны јеткер јок болорыла јеткилдеерине ичкери јангы алтам»,

Партиянын райкомында докладчиктердин группазында 47 кижи иштейт. Бу группага райкомнын качылары, райкомнын бюрозынын члендери, бӱлӱктердин заведующийлери, аймакисполкомнын председатели ле онын заместительдери, аймактагы ведомстволордын, предприятиелердин башкараачылары, парторганизациялардын качылары кирип турулар.

Коллективтерде, анчадала мал ижинде иштеп тургандар ортодо, јаан учурлу ишти политинформаторлор ӱткӱредилер. Политинформаторлордын группалары парткомдордо тӱзӱлип јат. Олор орооннын политический јӱрӱминин, партиянын экономический политиказынын, культуранын ла нравственный таскадунын, телекейлик ајалганын сурактары аайынча јартамалду иштерди ӱткӱргилейт. Алтыгы-Ојмондогы совхозто политинформаторлордын ижинин тӱзӱлгӱн аайын јартап кӱрӱли. Анда 12 политинформатор иштеп јат. Олордын кӱп јаны КПСС-тин члендери, бийик ле аңылу орто ӱредӱлӱ улус. Кӱп сабазы башкараачылар — специалисттер ле ӱредӱчилер. Бу улусты политинформатор эдип парткомнын јууны јӱптӱгӱн.

Ишмекчилерди бийик арбынду ишке кӱдӱреринде, олордын политический билгирин бийиктедеринде партийный организацияларга јаан болушты агитаторлор јетирип турулар. Олор баштамы ла цеховой партийный организацияларда, бригадаларда, фермаларда иштегилейт. Эл-јонды политический јанынан тазыктыраары чокум иштеп камаанду болгонын ӱн талдама деген агитаторлор сӱрекей јакшы билер. Шак ла онын учун дисциплинаны тыңыдары, малды јакшы кичеери учун тартыжу, малчылар ортодо социалистический мӱрӱйди тӱзӱӱри, иштин озочыл ченемелин ӱлбеде тузаланары олордын тӱс ижи болуп јат. Агитаторлор политический тӱзӱӱчилер болуп малчылар ортодо ӱмдиги ӱйдӱги политический ајалга керегинде, бойынын коллективинин ижи ле задалалары керегинде беседалар ӱткӱрип турулар.

Мультадагы совхозто библиотекарь Нагибина Т. М. сүрекей јаан тоомыда. Ол койчылардын турлуларына улайла жүрүп, оларго жаңы газет-журнал, бичиктер жетирип, жыл-бүлү беседалар өткүрип жат. Бу агитатор жуучыл листоктор чыгарып, ондо озочылдардын ижинин ченемелин жартап, иште бар једикпестердин шылтактарын иле көргүзип турат.

Је андый да болзо, массово-политический иш бастыра јерлерде јакшы тӱзӱлгӱн деп айдарга болбос. Бир кезек партийный организациялар бу јаан учурлу ишке ајаруны ас жетирдилер, ошон улам агитаторлор ло политинформаторлор ујан иштеп турулар. Анчадала эмди, ишчилердин кӱп јаны койчылардын турлуларында јаш кураандарды корулаар ишке барган ӱйдӱ, малчылар ортодо агитаторлордын ла политинформаторлордын ижин там ла јарандырап керек. Кайтатанактагы совхозто агитаторлор ло политинформаторлор турлуларга ас јүргилейт, койчыларга газет-журналдарды ӱйлӱ-ӱйинде жетирерин тӱзӱбӱгӱн, специалисттер дезе каа-јаа ла келип жат. Бу мындый ајалгада иш јаранар деп сакыры темей неме.

Парторганизациялар политический агитацияга бастыра ајаруларын ууландырап учурлу. «Оосо ајдар политический агитациянын учурин бийиктедери ле КПСС-тин XXV-чи съездинин јӱптӱрин бӱдӱрери керегинде» КПСС-тин Тӱс Комитединин Јӱби бисти эл-јон ортодо бастыра идеологический, политический иштин эп-аргаларын јарандырапына, агитколлективтердин, культпросветучреждениелердин ижин јаан тузалу эди тӱзӱп аларына молјоп жат.

Партиянын райкомы, баштамы партийный организациялар малчылар ортодо массово-политический ишти там ла элбеде тӱзӱп, оларды онынчы бешјылдыктын јакылталарын јүрүмде јенүлӱ бӱдӱрерине оморкодып турулар.

А. Сакашев

ВETERАНДАРДЫН СОВЕТТЕРИ LE JАШӱСКӱРИМ

Бистин областта ВЛКСМ-нин городтогы ла ајмактардагы комитеттеринде партиянын, комсомолдын, јуунын ла иштин ветерандарынын советтери иштеп жат, олардын ижин комсомолдын областной комитединде ветерандардын областной соведи ууландырат.

Ветерандардын советтеринин тӱс задачасы неде болуп жат дезе, партиянын, комсомолдын, јуунын ла иштин ветерандарынын кӱчиле комсомольский организацияларга јаш-ӱйени бистин партиянын ла албатынын революционный,

јуучыл ла иштеги јанжыгулары аайынча тазыктырарга болужып турарында.

Бу јылдын март, апрель айларында ончо аймактарда, городто ло областта ветерандардын Улу Октябрьский социалистический революциянын 60 јылдыгына учурлалган слетторы өдөр. Ол слеттордо 1975—1977 јылдарда бүдүрген иштер керегинде отчеттор эдилер, келер өйгө задачалар темдектелер, ветерандардын советтеринин јангы составтары тудулар.

Отчетный өй неле аныланат? Элден озо ол 1975 јыл, советский албаты фашистский Германияны оодо согуп, Улу Јенү алганынын 30 јылдыгын темдектеген јыл. «1941—1945 јылдарда Ада-Төрөл учун Улу јууда советский албатынын Јенүзинин 30 јылдыгы керегинде» КПСС-тин Төс Комитединин јөбиле башкарынып, областной, городской ло аймактардагы советтер партийный организациялардын башкарганыла јиит уулдар ла кыстар ортозында военно-патриотический тазыктыру јанынан јаан иш өткүрген.

Бу иште анчадала отставкадагы генерал-майор Михаил Дмитриевич Холод, Советский Союзтын Геройы Михаил Филиппович Маскаев, Слава ордендердин толо кавалери Вениамин Владимирович Чевалков, Ада-Төрөл учун Улу јуунын ветераны Валентина Михайловна Любушкина ла кәп тоолу оног до өскөлөри эрчимин көргүскендер.

Ветерандар школдордо, предприятиелерде јуучыл мактын музейлерин төзөөринде, анайда ок Горно-Алтайск городто Јенүге учурлай мемориал ла парк, аймактардын төс јерлеринде ле јурттарда обелисктер төзөп баштаарында эрчимдү турушкылаган. Исторический јенүнин јылында олар агитбригада ла кожо областтын ончо аймактарына барып јүрген.

Ветерандар комсомолдорго ло јашөскүримге Јенүнин 30 јылдыгына учурлай советский албатынын революционный, јуучыл ла иштеги магынын јерлерине походтор өткүрерге болушкандар. Бастыразы 51 поход өткүрилген, олардо 869 кижии турушкан.

Текши походтордо ло экспедицияларда јууп алган материалдардын болужыла 154 ленинский кып, 16 музей, революционный, јуучыл ла иштеги мактын 80 кыбы, јуучыл ла иштеги мактын ла краеведениенин 380 толугы төзөлгөн. Ол музейлерде, кыптарда ла толуктарда слеттор, пионерлердин, комсомолдордын јуундары, тематический энгирлер ле конференциялар өткүрилет.

Ветерандардын турушканыла «Зарница» ла «Орленок» деп 70 јуучыл ойын өткүрилген, олардо 3760 кижиге турушкан. Ветерандар 2735 кижиге 287 лекция ла доклад кычырган, 4399 допризывник ле черүчи улусла 150 туштажу, 9683 комсомолло — 290, 7652 үренчикле — 351, 383 јиит ишмекчиле — 36, јурт јердеги 5439 механизаторло 191 туштажу өткүрген.

Ветерандардын советтери КПСС-тин XXV съездин јарамыкту уткыырын тözöör иште турушкан, съездтин кийинде дезе онын материалдарын калык-јоннын ортозына таркадары јанынан јаан иш өткүрет. Олор «КПСС-тин XXV съездинин јөптöрин — јүрүмге» деп Ленинский зачетты өткүретен аттестационный комиссиянын ижинде туружат.

Ветерандар јашöскүримге куучындар айдып, эл куучындарда онынчы бешјылдыктын тös задачаларын — производствонин арбынду болорын ла иштердин чындыйын көдүрер деген задачаларды јартап турадылар. Темдектезе, 1976 јылдын апрель, май айларында Горно-Алтайск городто 34 ветеран «КПСС-тин XXV съездинин јөптöрин — бүдүрип койорыс» деп кычырулу өткөн комсомольский јуундарда куучын айткан. 32 ветеран «Партия — бистин öйистин сагыжы, чеги ле тоомјызы» деп ленинский урокторды өткүреринде турушкан.

Юбилейный 1977 јылда ветерандардын советтери Улу Октябрьдын 60 јылдыгын јарамыкту уткыырын бойыннын тös ижи деп көрөдилер. Бу иште бис «Улу Октябрьдын 60 јылдыгына белетенериле колбой комсомолдын комиттеринин организационный ла агитационно-пропагандистский ижи жерегинде» ВЛКСМ-нин Тös Комитединин јөбиле башкарынарыс. Ветерандардын советтери комсомолдын комитеттерине «Улу Октябрьский социалистический революциянын 60 јылдыгы жерегинде» КПСС-тин Тös Комитединин јөбин јашöскүрим терен үренерин тözöörине болужын јетирер учурлу. Онызына ветерандардын ортозынан докладчиктер, лекторлор белетеп алар керек. Јиит уулдардын ла кыстардын ортозында юбилейди јарамыкту уткыыры учун социалистический мөрöйдди элбеде өткүрер, бу тушта «Арбыннын ла чындыйдын бешјылдыгына — јииттердин көдүрингизин ле творчествозын!» деп движениени көндүктирерине, јашöскүрим бешјылдыктын эки јылынын планын 1977 јылдын 7 ноябрине бүдүрерис деген социалистический молјулар аларына, Улу Октябрьдын 60 јылдыгына уткуй КПСС-тин Тös Комитедине Ленинский комсомолдын ийетен Рапортына кол салар пра-

во учун ла магы јайылган «Аврора» деп крейсердин јанында фотојурукка соктырар право учун тартыжарына аңылу ајару салар керек.

Ветерандар общественно-политический аттестациялар өткүреринде, анайда ок дезе «КПСС-тин XXV съездинин јөптөрин — жүрүмге» деп Ленинский зачетто турушкандарды 1-кы этаптын итогторы аайынча аттестовать эдеринде сыраңай эрчимдү туружар.

Бу жылдын май айында бастыра баштамы комсомольский организацияларда, комсомольский политический ле экономический үредүнин системазында «Революционный алтам тудар» деп Ленинский урок өдөр. Ветерандардын советтери ол урокторды төзөөринде ле өткүреринде чике туружар.

ВЛКСМ-нин Төс Комитединин јөптөгөн тематиказы аайынча городто ло аймактарда, јаан предприятиелерде, колхозтордо ло совхозтордо, үредүлү заведениелерде јашөскүримге Улу Октябрьдын 60 жылдыгына учурлалган общественно-политический кычырыштар ай сайын өткүрилет.

Улу Октябрьдын 60 жылдыгына уткуй советский албатынын революционный, јуучыл ла иштеги магынын јерлерине комсомолдордын ла јашөскүримнин походторын өткүрер ишти онон ары улалтар, јашөскүримге эске алынганын, анайда ок газет, радио ажыра куучындар айдып, јиттерге музейлерине, кыптарына ла толуктарына материалдар јуурга болужып турар керек.

1977 жылдын 1-кы ноябринен ала 8-чи ноябрине јетире комсомольский организацияларда Революционный мактын неделези өдөр. Ол неделенин өйинде комсомолдор ло јашөскүрим Октябрьдын туружаачыларыла, партиянын ла комсомолдын ветерандарыла, јуунын ла иштин ветерандарыла, јашөскүримнин таскадаачыларыла, бешјылдыктын гвардеецтериле туштажарын төзөөр керек. Ол недеде учуры аайынча сүрекей терен, кебери аайынча јаркынду болорын јеткилдеери — ветерандардын задачазы.

Ветерандар бу ижин өткүрер тушта кажы ла комсомол, пионер, бастыра уулдар ла кыстар јуучыл историянын атнерелү керектерин јүрегиле ондоор, олар Коммунистический партиянын ла советский албатынын революционный, јуучыл ла иштеги јанжыгуларын энчиге алган улус болуп турганын, социалистический Төрөлин онон ары өнжидерин партия олардын колына табыштырганын терен билип алар учурлу.

Н. Колегов,

ветерандардын областной совединин председатели.

АЛБАТЫНЫН ШИНЖУЗИНИН ОРГАНДАРЫНЫН ИЖИ КЕРЕГИНДЕ

Советский Союзтын Коммунистический партиязынын XXV съезди советский албатыны, бистин партияны Төрө-листин оноң артык чечектеп өзөр, экономический ле кору-ланар ийдезин, албатынын јадын-жүрүмин там бийиктедер улу жаан программала јепседи. Съездтин јөптөринде айдыл-таныла болзо, онынчы бешјылдыктын төс задачазы — общественный производствоны токтоду јоктон ло ончо јаны-нан өскүрери, онын тузазын бийиктеди, научно-техниче-ский өзүмди түргендеди, иштин арбынын бийиктеткени, албаты-хозяйствонын бастыра бөлүктеринде иштин чын-дыйын өрө көдүргени ажыра албатынын јадын-жүрүмин ја-рандыра болуп јат.

Съездтин тургускан задачаларын, партиянын экономиче-ский ле социальный политиказын жүрүмде бүдүреринде пар-тийный организацияларга жаан болушты албаты шинжүнин органдары јетирер учурлу. Олор партиянын съездине КПСС-тин Төс Комитединин отчетный докладында эдилген јака-руларды туура салбай бүдүретен керек деп бодоп јадылар.

Албатынын шинжүзинин органдары советский общест-водо жаан учурлу, олор социалистический демократиянын база бир бүдүми болуп, государствоны башкарар бастыра системада айрылбас бөлүк болуп јат. Олордын ижинде эм-диги өйдө 9,5 миллион кижиге, ол тоодо бистин областьта 6 муннан ажыра шинжүчилер, ишкүчиле јаткандардын ор-тодо тоомјылу улус туружып јадылар. Олордын ортодо Со-циалистический Иштин Геройлоры, Советтердин депутатта-ры, производствонын озочылдары, ученыйлар, специалист-тер. Олор кадрларды төзөмөлдү ле бийик дисциплиналу эди тазыктыра јанынан партиянын ла башкарунын тын ийде-күчтү болушчылары болуп јат.

Албатынын шинжүзинин органдары бойлорынын ижинде ороондо тургузылган закондорло, партиянын ла башкару-нын јөптөрилге, шинжүнин органдары керегинде КПСС-тин Төс Комитединин ле СССР-дин Министрлеринин Совединин 1968 јылда 19 декабрьда чыгарган јөбиле башкарынып туру-лар. Ол јөптө албатынын шинжүзинин органдарынын чене-мели көргүзилген, комитеттердин ле группалардын бүдүре-тен задачалары, праволоры, эп-аргалары керегинде айдыл-гаң. Бу документ сүрекеј жаан общественно-политический учурлу, анда эмдиги өйдөги шинжүнин ленинский ээжиле-ри оноң ары чокумдалып, өскүрилген.

Албатынын шинжүзинин органдарынын ижинде төс учурлу керек — советский, хозяйственный ла өскө дө организациялар партиянын ла башкарунын јөптөрин канайда бүдүрип турганын јаантайын шинжүде тударга партийный ла государственный органдарга болуш јетирери, коммунистический строителствоны там јарандыраына, государственный дисциплинаны, социалистический закондорды бүдүрерин јеткилдеерине јөмөлтө эдери болуп јат деп ээжиде айдылган. Бу ишти бүдүрерине албатынын шинжүзинин органдарына элбек праволор берилген.

Албатынын шинжүзинин группалары ла постторы предприятиялерде, колхозтордо, учреждениелерде ле организацияларда шинжүлер, рейдтер, көрүлер өткүрер, олардын производственный ла финансово-хозяйственный иштерин шинжүлеерине ле ревизия өткүрерине туружар, шинжү өткүрип турган объектердин документтериле, материалдары ла таныжар праволу.

Өткүрилген шинжүлердин итогторы аайынча группаларга ла постторго производственный пландарды ла јакылталарды үскен, государственный дисциплинаны бускан, чүмеркеген, јалјыр ла неме керексибес улустын јартамалын угар право база берилип јат. Керек болгон учуралда олар бурулу улуска общественный кезедү эдип, јарталган једикпестерди канайда түзедип турганын коллективтин алдына јартазын деп некеп, олардын керегин нөкөрлик јаргыларга да берип јат.

Албаты шинжүнин группалары ла постторы шинжү өткүрерде јарталган сурактарды администрациянын, партийный ла өскө дө общественный организациялардын алдына тургузып, бурулу улусты каруузына тургуссын деп олардон некеп јадылар.

Олар кажы бир предприятиени, колхозты, совхозты, учреждениеени, организацияны теренжиде шинжүлөп көрзин деп районный (городской) комитеттин алдына сурак тургузып, кандый бир башкараачынын јастыра јакарузын, кылыгын токтотсын, а эткен чыгымды төлөтсин деп ле өскө дө сурактар аайынча шүүлтелер эдип јат.

СССР-де албаты шинжүнин органдары керегинде Ээжиде предприятиялердин, колхозтордын, совхозтордын, учреждениелердин ле организациялардын башкараачылары группаларга ла постторго керектү болуш јетирип турзын, олардын шүүлтелерин угуп, јартаган једикпес-тутактарын јоголторы јанынан иштер өткүрер учурлу деп айдылган. Өткөн

шинжўнинг өдўнгизин бийиктедерге амадап, группаларга, постторго бойларынын эткен шўўлтелери канайда бўдўп турганын шинжўде тудуп, ол керегинде ишмекчи коллективке улай ла јетирў эдип турар право берилген.

Группалардын ла посттордын алдында турган задачалар јенўлў бўдери оларды организационный јанынан тыгыдып, иште јана баспас болорын јеткилдегенинен камаанду.

Мыныла колбой Ээжиде албаты шинжўнинг комитеттери группалардын ла посттордын ижин кўнўн ле башкарып, олардын эрчимин тыгыдып, предприятиеде, колхозто, совхозто, организацияда ла учреждениеде олардын каруулу болорын бийиктедер деп ағылу айдылган.

Анайда ок Ээжиде шинжўнинг комитеттерине элбек праволор берилген. Олор берилген праволорды ла бойынын ижин чике бўдўрип тура, предприятиелерде, организацияларда ла учреждениелерде болуп турган једикпес-тутактарды таап, коскорып, олардын шылтагын, бурулу улусты илејартына чыгарып турулар. Шинжў өткўрер тушта табылган једикпес-тутактарды јоголтор эп-аргаларды олор бойынын чыгарган јобинде темдектеп јадылар.

Албаты шинжўнинг комитединин јоби правовой документ болуп, иш бўдўрген улус ла организациялар оны кыйалта јок бўдўрерин некеп јат. Анда албаты шинжўнинг комитеттерине берилген право көргўзилип јат. Керектў болгон учуралда олардын јобин бўдўрерин государство јанынан албанла да јеткилдеер арга бар. Предприятиелердин, организациялардын, колхозтордын, совхозтордын башкараачылары табылган јастыраларды ла једикпестерди тургуза ла јоголтып, ол керегинде шинжўнинг комитеттерине јетирў эдер учурлу.

Бу ок өйдө комитеттерге јоп чыгарар тушта бийик некелтелер эдилип јат. Социалистический закондордын ээжилери аайынча комитеттердин јоптөри албаты шинжўнинг органдары керегинде Ээжиден ле законодательстводо өскө дө ээжилерден кыйышпас учурлу. Јөптөр өмө-јөмөлө (коллективно) тургузылар, комитеттерге берилген праволордон ашпас учурлу.

Ээжи аайынча албаты шинжўнинг комитеттерине бўдўретен задачаларыла коштой мындый праволор берилип јат:

— предприятиелердин, колхозтордын, совхозтордын, организациялардын ла учреждениелердин башкараачыларынан ла ағылу иштеги улустаң керектў документтерди ле өткўрилген шинжў аайынча олардын докладтарын ла јети-

рўлерин угар, бар једикпестерди ле јастыраларды јоголторы јанынан јакару берер;

— керек болгон учуралдарда өскө органдарла кожо хозяйственно-финансовый иш јанынан ревизия, производственно-технический шинжү өткүрер;

— законго келишпей турган керектерди ле јакаруларды токтодып, ол керегинде предприятиелердин, колхозтордын, совхозтордын, организациялардын, учреждениелердин башкараачыларына эмезе бийиктей турган органдарга јетирер.

Комитеттер иштеги улустын једикпес-тутактары керегинде айдып, јакару керегинде материалдарды ишмекчи коллективтерге, общественный организацияларга шўўжерине берер.

Качан общественный организациялардын јобинен керек ондолбой турган болзо, комитеттер оларды каруузына да тургузар праволу: јакару эдер, кату кезедү, эткен чыгым учун иштеги улустаң үч айга јетире ишјалды тудуп алар јоп чыгарар. Комитеттер оларго берилген праволор аайынча бурулу улусты иштең јайладып та салар, анайда ок уурыла өскө дө каршулу керек эткен улустын материалдарын прокуратуранын органдарына ийер аргалу.

Берилген праволорды чике бүдүрерге бу керекте бир кезек аңылу башкалар бар болгонын билер керек.

Комитеттер јангыс ла государственный ла общественный учреждениелерде ле предприятиелерде тзөмөлдү ле башкараачы, административно-хозяйственный каруулу иштерде турган улусты каруузына тургузар аргалу.

Предприятиенин, организациянын, учреждениенин администрациязы дисциплинарный кезедүни бир ай өткөн эмезе каршулу керекти эткени алты айдан өткөн кийинде эдип болбос болзо, шинжүнинг комитеттери андый ээжини ајаруга албай јат.

Кезедүни ойто алатан аңылу ээжи бар. Кезедүни бурулу кижинин угузу бичиги аайынча эмезе албаты шинжүнинг органдарынын, министерстволордын, ведомстволордын, предприятиелердин, совхозтордын, колхозтордын, учреждениелердин ле организациялардын сурагы аайынча једикпес-тутак түзедилген соғында алынар аргалу.

Шинжүнинг өдүнизин тыгыдарга амадап, комитеттердин јобин кезедү алган кижинин иштеп турган предприятиезинде, организациязында ла учреждениезинде кадрлардын бөлүгине ийзе, тузалу болор.

Эжиде анайда ок иштеги улусты каруузына тургузар законностьтын ойи-кеми, албаты шинжүнинг комитеттеринин

јөптөринө комудал бичииринин аайы-бажы јарталган. Шинжүнинг комитеттеринин јөбинө бичиген комудалды албаты шинжүнинг бийиктей турган комитеттери эмезе оморды башкарып турган органдар көрүп, аайына чыгат. Андый органдар партийный комитеттер, союзный, автономный республикалардын министрлеринин Советтери, јербойындагы Советтер болот.

Шинжүнинг группаларынын чыгарган јөбин ле кезедүзин көрөри Ээжиде чокум јарталбаган. Је андый да болзо, бу сурактар аайынча комудалды өрөлөй турган комитеттерге, эмезе оморды башкарып турган партийный организацияларга бичип, аайына чыгар арга бар.

Једикпес-тутактарды түзедип, јоголторында ла бурулу улусты каруузына тургузарында комитеттер берилген праводон ашпас учурлу. Бир кезек комитеттер шинжүнинг органдарына берилбеген керектерге, административный ла башкартулу иштерге кирижип, предприятиелердин, колхозтордын, совхозтордын ла организациялардын ижин башкараарына чаптык эдип турат. Кезик комитеттер башкараачы ишчилерге промфинпланда көрүлбеген иштер, ишти төзөөри ле ишјалды төлөөри керегинде, материально-технический јеткилдешти јарандыары керегинде јакарулар берип, ээжини бузуп јадылар. Бу сурактар ончозы государственный ла хозяйственный органдардын керектери болуп јат.

Шинжүнинг комитеттери кандый да ведомствого кирип турган предприятиелерде, организацияларда ла учреждениелерде, ол тоодо Советтердин башкартуузына кирип турган предприятиелерде шинжү өткүрип јадылар. Је мында омор Советтердин ле исполкомдордын көндүрө иштерин шинжүлеер праволоры јок. Шинжү өткүрер тушта Советтин исполкомынын ижинде једикпес-тутактар бары јарталган болзо, комитет ол керегинде партийный эмезе бийиктей турган Советтердин органдарына јетирип јат.

Комитеттердин јөптөри, бурулу улуска эдип турган некелтези кату, арылык-берилик јок болор, ол ок өйдө законнон кыйышпас болор учурлу. Кандый ла јастыра эткен јөп, келишпес кезедү, ол эмезе актаарга јарабас јөн текши керекке качалангын јетирерден маат јок.

СССР-дин албаты шинжүзинин органдары керегинде Ээжиде айдылган праволорды кажы ла группа ла комитет јакшы билип, чике тузаланганы сурактарды көрөр тушта чындык партийный көрүм-шүүлте эдер арга берер.

В. Иванов

ПРОПАГАНДИСТТИҢ МАКТУЛУ КЕРЕГИ

КПСС-тин XXV съездинин исторический жөптөри, коммунизмди мынан ары бүдүрүп барарында съезд тургускан задачалар совет улустын политический ле иштеги эрчимин көдүрдү. Партийный организациялар оорды албаты-калыкка жартап айдып таркадары, үренери ле жүрүмдө бүдүрерин жеткилдеери жанынан элбек иштер өткүрүп турулар.

Ол жанынан жаан учурлу ишти пропагандисттер бүдүрүп турулар. Партийный, комсомольский ле экономический үредүнинг системазында бу өдүп жаткан үредүлү жылда коммунисттер, комсомолдор ло партийный эмес актив политшколдордо, семинарларда ла кружоктордо «КПСС-тин Төс Комитединин Отчедыла ичбойындагы ла тышжанындагы политикада партиянын мынан ары бүдүретен задачалары» керегинде КПСС-тин Төс Комитединин Генеральный качызынын нөкөр Леонид Ильич Брежневтин докладын, КПСС-тин ичбойындагы ла тышжанындагы политиказынын башка-башка сурактары аайынча партиянын башкараачыларынын куучындарын, съездтин өскө дө материалдарын тереңжиде үренип турулар.

КПСС-тин XXV съездинин материалдарын үренген парторганизацияларда идейно-политический жүрүмди байгызат, совет улустын марксистско-ленинский үредүзин, политический билгирин көдүрөт, КПСС-тин Программасында айдылган амадуларды, коммунизмдин задачаларын жегүлү бүдүрери учун күнүн сайынгы иште коммунисттердин ле бастыра совет албатынын эрчимин бийиктедет.

Бастыра бу исторический керектердин ортодо пропагандисттердин алдында турган задача — партийный съездтин жөптөрүн элбек калык-жонго жагыс ла жетирери эмес. Пропагандисттер кажы ла ишмекчиге, колхозчыга, кажы ла совет кижиге коммунизмди бүдүрери жанынан партия темдектеген задачаларды жүрүмдө бүдүрери учун тартыжуда бойыннын жерин, эдер керегин табып аларга болужары.

Пропагандисттин ижинин төзөмөл, жартамал ла таскамал учуры эмди, алдындагызына көрө, чик жок бийиктеген. Ол коммунизмди элбеде ле тыгыда бүдүрүп барып жаткан өйдө коммунисттердин партиязынын башкараачы учуры бийиктей бергениле колбулу. Партийный пропаганда марксизм-ленинизмдин үредүзинин сурактарын улус канча ла кичире жакшы ондозын деп, тереңжиде жартаары. Бу иш бүгүнгү күндеги жүрүмдө, эдип турган керектерле, задачаларла жуук колбулу өдүп турза, тын тузалу ла жедимдү болор.

Туулу Алтайдын пропагандисттери КПСС-тин XXV съездинин јөптөрүн, марксистско-ленинский теорияны јартаарда үренип отурган улустын ајарузын чокум задачаларга ууландырып, онынчы бешјылдыктын баштапкы јылынын итогторын, областьтын, аймактын, хозяйствонын, предприятиенин экономиказын көргүзип, 1977 јылдын ла бастыра бешјылдыктын пландарын ла молјуларын бүдүрерин јеткилдеерге кажы ла кижини эдерин куучындаар учурлу. Теорияны үренип турган материалды јүрүмле, ишле, улус эдип турган керектериле көнү колбоштыргадый аргалар экономический үредүниң системазында бар. Бистинг ороондо ишкүчиле јаткандардын экономический үредүзи јылдын ла өлбөп ле тыгып барып јат.

Бистинг областьта калганчы јылдарда пропагандисттерди талдап белетеери јанынан јаан иш өткөң. Бүгүн бисте партиянын сөзин албаты-калыкка јетирип турган, бойынын ижин сүйүп, кичеенип иштеп турган пропагандисттердин тоозы көптөпөн. Партийный комитеттер пропагандисттерле иштеери тыгыды.

Областьта «Пропагандист — бешјылдыкка» деген движение элбеди. Бу јаан учурлу политический керекте Горно-Алтайск городто В. И. Гришанова ла К. Д. Чеснокова, Кош-Агаш аймакта Н. У. Акатаев ла К. А. Сагдиев, Майма аймакта В. Е. Новиков, Ондой аймакта Е. У. Шабыкова, Шебалин аймакта Н. Н. Огурцова ла өскө дө көп-көп пропагандисттер эрчимдү турушкылайт. Олор улуска јангыс ла экономический үредү берип тургандар эмес. Олор экономический үредү ажыра улусты бойлоры иштеп турган коллективинин ижин шиндеп көрөрине таскадып јадылар, слушательдер үредүде бойлорынын политический сагыш-шүүлтезин кенгидип, бойы иштеп турган колхозтын ла совхозтын, предприятиенин ээзи болгонын билип, кичеенип иштене бергилейт. Иште бар једикпес-тутактардын шылтактарын табып, олорды түрген јоголтоло, ишти текши јарандыраы учун эрчимдү тартыжып јадылар.

Партиянын XXV съездине КПСС-тин Төс Комитединин Генеральный качызы нөкөр Леонид Ильич Брежнев эткен Отчетный докладта мынайда айдылган: «Эмди, партия баштап алган јангы өйдө, коммунисттердин ле партийный эмес-тердин там ла элбек калыгын партийный үредүге тартып алар ишке ајаруны аstatпай, бу ишти тереңжидерин, онын теоретический кемин бийиктедерин кичеер керек».

Партийный ла комсомольский үредү, бастыра-текши экономический үредү элден озо улустын теоретический үредүзин

өлбедерине, политический билгирин тереңжидерине ууланар учурлузы јарт. Је үренип билип алганын, науканын јангы једимдерин улус предприятиедеги, колхозтогы ла совхозтогы күнүн сайынгы иште тuzаланарын билип алза, улустын теоретический үредүзи ле политический билгири быжу ла бек болор. Ол тушта бис политический үредү улуска да, ишке де јаан тuzалу болды деп айдарыс. Шак андый амадула башкарынып, јакшы иштеп турулар деп, Горно-Алтайск городто пропагандисттер М. Е. Климова ла Н. Г. Севелов, Улаган аймакта Е. С. Маркова, Шебалин аймакта Д. Е. Плетенецкий, Ондой аймакта В. Б. Елистратов керегинде айдарга јараар. Олор өткүрип турган үредүде улус јангыс ла теорияны үренип, билип алып турган эмес, үредү өткөн коммунисттердин, комсомолдордын, партийный эмес активисттердин идейный таскадузы бийиктейт, олор ижин кичееп, јакшы бүдүргилейт.

Үренип турган теманы, теоретический сұракты жүрүмле, коллективтин практический керектериле колбоштыратан арталар кажы ла пропагандистте бар. Је кезик нөкөрлөр үренип турган материалды коллективтин жүрүмиле колбоштырып билбес. Кезиктери анайда эдерге албаданала, амадузына једип болбой, үредүни калай, јаан туза јок өткүргилеп јат. Оныла колбой пропагандисттин төс ајарузында кандый сұрактар турар учурлу?

Бүгүн үредү өткүрип турган кажы ла пропагандисттин төс ајарузында КПСС-тин XXV съезди онынчы бешјылдыкка тургускан, производствоны арбынду ла ишги чыгдыйлу эдерин јеткилдеер задача турар учурлу. Улусты ас иш, материалдар ла акча чыгымдап, көп продукция эдип чыгарарына тазыктырар керек. Продукцияны көптөткөниле кожо чыгдыйын јарандыраы предприятие, колхоз ло совхоз экономический өзүп турганын, тын болгонын көргүзер.

Областьтын партийный организациясында КПСС-тин XXV съездинин материалдарын таркадып јартаганыла, тереңжиде үренгениле коштой, партиянын ла башкарунын өскө дө документтерин албаты-јонго јетирери, тургузылган задачаларды жүрүмде бүдүрерине ишкүчиле јаткандарды көдүрери јанынан јаан иш өдүп јат. Быјыл партийный организацияларда пропагандисттер, лекторлор, докладчиктер, агитаторлор КПСС-тин Төс Комитединин колхозчыларга, совхозтордын ишмекчилерине, механизаторлорго, ученыйларга, јурт хозяйствонын специалисттерине, јуртка материально-технический јазалдар эдип берип турган промышлен-

ностьтын ишчилерине, Советский Союзтын бастыра ишкүчиле јаткандарына ийген Письмозыла, анайда ок «Производство једимдү ле арбынду, иш чыгдыйлу болорын бийиктедери, онынчы бешјылдыктын јакылталарын јенүлү бүдүрери учун Бастырасоюзный социалистический мөрөйди элбедери керегинде» КПСС-тин Төс Комитединин, СССР-дин Министрлеринин Совединин, ВЦСПС-тин ле ВЛКСМ-нин Төс Комитединин јөбиле јаан јартамал иш өткүрдилер.

«Производствоны једимдү, ишти чыгдыйлу эдер» деген сөстөр эмди бистинг бастыра хозяйственный ижистинг лозунгы боло берди. Једимдү ле чыгдыйлу болоры учун тартыжуда кажы ла советский кижии, иштеги кажы ла коллектив иштинг арбынын бийиктедер, производственный дисциплинаны ла чеберлеп кымакайланар ээжилерди кыйа баспай бүдүрер, кажы ла күн сайын иштинг чыгдыйын бийиктедер, эткен продукциянын чыгдыйын јарандырап учурлу» — деп, нөкөр Леонид Ильич Брежнев КПСС-тин Төс Комитединин октябрьский (1976 ј.) Пленумында айткан.

Бу задачаны јенүлү бүдүреринде социалистический мөрөйдинг учуры јаан. Мөрөйди төзөөринде, молјулар аларында, итогторын көрөөринде, озочылдардын једимдерин ле јаны эп-сүмезин таркадарында пропагандисттер эрчимдү туружары керектү. Шак бу иш ажыра пропагандисттер политический ле экономический үредүнинг жүрүмле, улустын практический ижиле колбоштырап, үредү тузалу болорын јеткилдеер, үредүнинг идейный кемин бийиктедер аргалу.

Пропагандисттер молјулар аларында, пландар тургузарында өмөлөшкөни ажыра бешјылдыктын јакылталарын өйинен озо бүдүрери учун бастыра албатынын социалистический мөрөйин төзөөр иште үзери көп тоолу бийик үредүлү ле таскадузы јаан специалисттер туражары јеткилделип јат. Пропагандист — ол билгири терен ле элбек, культуразы бийик, партийный күүн-тапту, анайда ок улусты үредип тазыктырапын билер, сөзине улус бүдер јаан тоомјылу кижии болуп јат.

Пропагандист — улусты идейно үредип тазыктырапы, јаны керектерге көдүрери јанынан партиянын бүдүмјизин алган кижии. Онын учун пропагандист марксистско-ленинский үредүни јакшы билер, ол үредүнинг ээжилерин бастыра бойынын алдында турган ишти кичеенип, ак-чек бүдүрүп турган кижии болор учурлу. Андый политический бичикчи пропагандист үредип турган улустын, анайда ок элбек јоннын јаан тоомјыда болор.

КПСС-тин Төс Комитеди партиянын XXV съездине эткен Отчетный докладта айдылган: «Эдетен иш сүреен јаан. Жартап чокумдап айтса, бастыра албаты-хозяйствонун кебер-бүдүмин ле технический кемин жагыртар керек. Бу задача-ны жеңүлү бүдүреринде туружары, оны партийно-төзөмөл, политический ле идейно-жартамал ишле жеткилдеери — кажы ла пропагандисттин мактулу кереги.

М. Родькин

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИЙ ЖАДЫН-ЖҮРҮМНИНГ КЕБЕРЛЕРИ

Социализм бүткүл общественно-экономический система болуп төзөлгөни алдындагыларынан чек башка жадын-жүрүм-нин ле иштин жагы бүдүмдери табыларына экетет. Онойып жагы социалистический жадын-жүрүм төзөлип ле өзүп жат.

КПСС-тин Төс Комитединин XXV съездке эткен Отчет-ный докладында Л. И. Брежнев мынайда айткан: «...Пар-тиянын Программасында, калганчы съездтеринин жөптөрин-де тургузылган социально-экономический задачаларды бү-дүргөдүй жагы аргалар жеткилделер. Ол элден озо советский улустун жадын-жүрүмунин аргаларынын кемин там бийик-тедери, олардын ижинин ле жадын-жүрүмунин айалгаларын жарандылары, су-кадыкты корыырын, үредүни, культураны чик жок жарандылары, жагы кижини үредип чыдадарына, ки-жини ончо жанынан тен өскүрерине, жадын-жүрүмунин социа-листический кеберин жарандыларына жөмөлтө эткедий ишта тыгыдары болуп жат».

Бис коммунизм жагыс ла идеология эмес, ол жагы обще-ственный строй, анайда ок жагы социалистический жадын-жүрүм боло берген өйдө жүрүп жадыбыс. Жадын-жүрүмунин со-циалистический кебери интернациональный керек. Ол эмди-ги телекейдин көп ороондорунда төзөлип ле өзүп туру. Коммунистический келер өйди жеңүлү бүдүрерге, элден озо социалистический жадын-жүрүмунин текши закондорун, онын аңылуларын, анайда ок онын өзүмине буудак эдип турган айалгаларды чокумдап алар керек.

Марксизмунин философиясында жадын-жүрүмунин кебери деп кандый бир чокум общественно-экономический форма-цияда кижинин, класстын, эл-жоннын жадын-жүрүмунин ле ижинин жанжыккан турумкай кеберлери айдылып жат.

Общественнын базисин — производственно-экономический колбуларды төзөп алатаны ас. Онойдо ок улус производст-

венный колбуларга келиштире иштеерин, журтап јадарын јет-
килдеер керек. Јартап айтса, јадын-јүрүмнин ого келижер
кеберин тözöör.

Јадын-јүрүмнин социалистический кебери капиталистиче-
ский кеберден озо ло баштап ишле башкаланат. Капитализм
тужында иш ишмекчиден аңылу башка туруп јат. К. Маркс
«1844 јылдагы экономико-философский рукописьтер» деп
ижинде оны мынайда көргүскен: «Ишмекчи канча ла кире-
зи көп байлык јöөжö этсе, ол анча ла кирези јоксырап јат.
Капитализм тужында иштин күчиле эдилген продукт кижинин
ижинен бир де камааны јок ийде чилеп, удурлажа ту-
руп јат. Онын учун ишмекчи бойынын ижиле эткен немезин
öскö кижинин немези деп көрöt».

Кандый ла иш мындый функцияларды бириктирет: баш-
карарын, бүдүрерин, улусты бириктирерин, кижини öскүрүп
јарандыарын. Капиталистический производодо иштин
функциялары бой-бойлорынан айрылыжа берет. Кижинин
балтырларынын ийдези механизмдерле солынат, предприя-
тиенин ээзи башкараачы ишти бойына алат, ишмекчиге ја-
ныс ла ишти бүдүрери артат.

Оныла коштой иштин темпин механизм аңылайт. Иш-
мекчи бойынын ижин машинанын ижиле тендештирип, бойы
онын кандый да бөлүти боло берет. Иштин орудиялары кижини
бийлеп, онын кижини болгон ат-нерезин јоголтот. Оной-
ып иш јескимчилү керек боло берет.

Социализм материальный производодо ишти механизми-
ровать эдеринен автоматизировать эдерине көчөринин зада-
чазын тургузып јат. Бистин ороондо бу иш эмди түргөн те-
бүлү өткүрилет. Темдектезе, 1940 јылда көбөннөн бös согор
предприятиелерде иштеген бастыра станоктордын 16,7 про-
центи автоматический болгон, түктен, күделиден ле торко-
дон бös согор промышленностью андый станоктор јок бол-
гон болзо, 1974 јылда дезе олардын тоозы көбөннөн бös
согорында 89,6 процентке, түктен согорында — 70,6, күдели-
ден согорында — 99,8, торко бöstör согорында — 79,4 про-
центке јеткен. Андый темдектер öскö дö предприятие-
лерде көп.

Социализм тужында иштин капитализм тужындагызы-
нан аңыланып турганынын тözöлтöзи јöөжöни мензинеринин
кебери, оныла колбой производонын ла эдилген немелер-
ди үлештиреринин бүдүми кезем öскөлөнгөннине болуп јат.
Капитализм тужында јöөжöни тагынан ээленери ле произ-
водство астам аларына, кожулта стоимостью бийиктедерине

ууландырылган болзо, общественный хозяйствонун айалгазында производство ишкүчиле јаткандардын керексигенин јеткилдеерине ууландырылган. Социалистический предприятия ишмекчизи государственного продукция эдип тура, ол бойына иштеп јат деп јарт билет.

Промышленность ло коштой јадын-јүрүмнун социалистический кебери јурт хозяйстводо база түрген өзүп туру. Партия калганчы бешјылдыктарда јурт хозяйстводо ишти канча ла кирези толо механизировать эдерине, иштин культуразын бийиктедерине, улустын јадын-јүрүмнун материальный айалгазын јарандыраына, улусты иштеерине ле ишти башкарып билерине тазыктыраына сүрекеј јаан ајару эдип туру. Онызын јурт хозяйствоны өскүрерине берилип турган акчанын кеми керелейт. Јурт хозяйствоны өскүрерине советский јаннын јылдарында бастыразы 320 миллиард салковой чыгымдалган болзо, јангыс ла онынчы бешјылдыкта бу керекке 172 миллиард салковой берилер.

Горно-Алтайский автономный областьтын јурт хозяйствозын механизировать эдерине база јаан ајару эдилип јат. Бу керекке тогузынчы бешјылдыкта 70,8 миллион салковой чыгымдалган. Јурт хозяйствонун производвозынын тос средстволорынын кеми 74 миллион салковойдон 119 миллионго јеткен. Бешјылдыктын туркунына областьтын хозяйстволорында энергияны иште тузаланары өскөн. Јурт хозяйстводо иштеп турган кажы ла кижиге келижип турган энергиянын ийдези 11 аттын күчинен 15,8 аттын күчине јеткен. Тогузынчы бешјылдыктын туркунына областьтын хозяйстволоры 1400 јангы трактор ло өскө дө көп техника алган.

РСФСР-дин јурт хозяйствозында иштеп турган кажы ла кижии орто тооло энергияла јеткилделгени 19,4, совхозторында дезе 23,1 аттын күчине түнгей болуп јат.

Партия ороондо агропромышленный комплекстер тззөрине, јурт хозяйствоны промышленный тззөлгөгө көчүрерине јаан ајару эдип туру. Агропромышленный комплекс — ол үч бөлүктин: јуртты бийик арбынду иштеер техникала үзүк јогынан јеткилдейтен механизмдер эдер цехтин (1-зи), јердин ле продукталар береринин цегинин (2-зи), јуртхозяйственный продукталарды чеберлеер ле олордон аш-курсак ла өскө дө немелер эдер цехтин бек бирлиги.

Јуртхозяйстводогы ишти механизировать эдери бийиктеген сайын онын ишчилерине творческий иштеери јанынан некелте база тыгыыр. Мынын шылтузында иштин арбыны там ла бийиктеер.

Социализмнинг ороондорында иштин арбыны жылдан жылга өзүп јат. Темдектезе, 1950 жылдан ала 1975 жылга јетире кажы ла иштеп турган кижн бажына иштин арбыны СССР-де — 427, Болгарияда — 477, ГДР-де 459 процентке өскөн. Ол ло өйдин туркунына иштин арбыны США-да јүк ле 217 процентке өскөн, 1970 жылдан ала США-да ла Японияда ол өспөй, кезем јабызаары башталган.

Јадын-јүрүмнинг социалистический кеберин капиталистическийинен башкаландырып турган экинчи керек — политический јүрүм. В. И. Лениннинг айтканыла болзо, «Политика ол экономиканын концентрированный көргүзүзи... Политика, экономикага көрө, бажында турар учурлу».

Политика бойы экономиканын өзүминен улам табылала, ойто экономический базиске бойынын эрчимдү камаанын јетирип јат. Социализмнинг айалгазында ууландыраачы ийде болуп, экономикада энг учурлу керектерди талдап, прогрессивный ууламјыларды онон ары өскүрерин јеткилдейт.

Социалистический јадын-јүрүмнинг айалгазында политика баштапкы јерде туратаны јаан учурлу. Орооннын экономика-зын терен шүүлтелү тuzаланары учун улустын каруулу болоры тыгып јат. Јурт улусты творческий иштеерине көдүрер, материальный производствоны рационально тзөөрнн јеткил-деер арга берет.

В. И. Ленин «Политика — ол государствонын керектеринде туружары» деп айткан. Ол керектерде канча ла кирези көп улус туружып турган болзо, государство анча ок кире демократичный. Мында јангыс ла улустын тоозын ајаруга алар эмес, је анайда ок олордын политический јанга турганы об-ществоннын салымына канча кирези камаанын јетирип турганын база ајаруга алар керек.

Күнбадыштагы ороондордын идеологторы чындык демократия јангыс ла олордо деп айдыжат. Је чынын алар болзо, капиталистический государство јанг көп јөөжө ээлегендердин чыгартулу улузынын колында. Капиталистический башкарунын јалдап алган чиновниктери јал берип тургандардын күүн-табын бүдүргилейт.

Социалистический демократиянын тзөөлгөзи — социалистический экономика. Производствоннын средстволорын тангынан ээленгенинин айалгазында экономиканы ол ээлер бойлоры башкаргылайт. Јөөжө текши эл-јоннын колында болзо, экономиканын ээзи база эл-јон, оны башкаратанында текши эл-јон туружар учурлу. Бистин ороондо бастыра советский албатынын јилбүлериле колбулу ончо керектерди (бешјыл-

дык планнын ла госу­дарствонун экономиказынын проекте­рин ле өскө­лөрүн де) жөптөөрдөн озо текши эл-жонго шүү­же­рине берилип јат. Онынчы беш жылдыктын планынын проек­тин шүү­жерде 7,6 миллионнон ажыра киж­и куучын айткан, бир миллионнон ажыра шүү­лтелер айдылган.

Советский демократия — ол организациялардын система­зы. Ол элден озо ишкү­чиле јаткандардын депутаттарынын Советтери. Олордын ижинде 2,5 миллион депутат ла 27 мил­лион активист туружадылар. Ол 107 миллион члендү проф­союзтар, 37 миллион члендү комсомол ла онын до өскө көп тоолу общественный организациялар. Олордын общественнын политический жүрүм­индеги учуры там ла өзүп туру. Ол — бистинг орооннын бастыра социальный группаларынын 16 мил­лион эн артык улузын бириктирип турган Советский Союз­тын Коммунистический партиясы.

Јадын-жүрүм­нинг социалистический ке­бери јангы социали­стический культура болуп база төзө­лип јат. Культура ол јангыс ла санаа-шүү­лтеле колбулу неме эмес, ол элден озо ки­жиликтин материально-производственный ижинин, матери­альный байлыгынын культу­разы. Культурный киж­и — ол јангыс ла көп бичиктер кычырган, эл-жон ортодо бойын туду­нып билер киж­и эмес, ол улуска тузалу ишти творческий бү­дүрип билер киж­и.

Культура деп киж­и бойынын бүдү­рип турган ижинде твор­ческий ийде-күчин канча кирези толо тузаланганын айдып јат. Јадын-жүрүм­нинг социалистический ке­бери иштеги творчество­нын кеми элбеп турганыла аныланып јат. Онын учун «јакшы кылык-јанга» теми­гип те калган болзо, је бир де иш этпей жүрген киж­ини культурный деп айдар арга јок. Андый киж­и јадын-жүрүм­нинг социалистический ке­берине јарабай јат.

Эмди бистинг жүрүм­исте јаан учурлу болуп турган техниче­ский средстволор сүрекей түрген өзүп туру. Мынызы киж­иден техниканы, радиоэлектрониканы ла онын до өскө­лөрүн биле­ринде ле тузаланарында творческий аргаларын өскү­рерин не­кейт. Мынызы база бистинг культу­рабыстын бөлү­ги.

Онын учун киж­инин духовный аргаларын өскү­рип турган художественный самодеятельность­ло коштой ишкү­чиле јат­кандардын технический самодеятельно­зын өскү­рерине јаан ајару эдер керек.

Јадын-жүрүм­нинг социалистический ке­бери — ол улустын социалистический закондор аайынча јадын-жүрү­ми.

Ю. Табакаев

БИЧИК — БИЛГИРЛЕРДИН ТӨЗӨЛГӨЗИ

Социализм ишкүчиле јаткандарга печать ажыра наукага ла культурага, литературага ла искусствого — Ада-Төрөлистин бастыра духовный байлыгына элбек јол ачкан.

Бистин ороныста јыл сайын 100 башка тилле бүдүн јарым миллиардтан ажыра бичик кепке базылып чыгарылат. Тургуза өйдө государственный ла общественный 360 мун библиотека иштейт. Јер-телекейде бистин ороондогызынан көп бичик кычырып турган ороон јок.

КПСС-тин Төс Комитеди бичик сүүчилердин Бастыра-союзный обществозынын 1974 јылда октябрь айда өткөн Учредительный съездин јылу уткып, мынайда темдектеген: «Миллиондор тоолу ишмекчилерди ле ученыйларды, колхозчыларды ла студенттерди, башка-башка үйелерди ле професиялу улусты бириктирген бичик сүүчилердин обществозы бистин эл-јоныстын бийик культуразын, онын жүзүн духовный некелтелерин керелейт».

Тургуза өйдө Туулу Алтайда бичик сүүчилердин 70 баштамы организациязы иштейт, коллективный члендер 44 (калганчызына колхозтор ло совхозтор, предприятиелер ле аймактардагы потребительский обществолор кирген). Бичик сүүчилердин обществолоры библиотекаларга, бичиктер садар магазиндерге ле бойлорынын активине тайанып, 9 филиалду 566 јоруктап жүрер библиотекалар, бичиктер садар 7 албаты-киоск, 30 школьный кооператив, бичик садарына болужар 11 совет төзөгөндөр. Бичиктерди эл-јон ортозында таркадарында 427 общественный таркадаачы туружат.

Өткөн 1976 јылда Туулу Алтайдын ишкүчиле јаткандарына кооперативный ла государственный саду аайынча 409,7 мун салковойдын баазына турар бичиктер садылган. Текши тоозыла 2974 салковойдын посылкалары аткарылган. Албаты-хозяйстводо иштеген специалисттер ле јашөскүрим общественно-политический, јуртхозяйственный ла технический литератураны анчадала күүнзеп аладылар.

Бичикти кычыраачыга јетирери аайынча библиотекалардын, саду органдардын ишчилери ле общественный таркадаачылар јартамалду иштин жүзүн эп-аргаларын тузаланат, ол тоодо бичиктердин выставказы, выставка-саду, обзортор ло информация. Бичик сүүчилердин организацияларын төзөпөни библиотекалардын ижин чокум ууламјылу өткүрер арга берген. Өткөн јылда кажы ла кычыраачы орто тооло 22 бичик кычырган.

КПСС-тин горкомы ла райкомдоры, библиотекалар, бичиктер чыгарар издательствонун Туулу Алтайдагы бөлүги, «Знание» ле бичик сүүчилердин обществолоры КПСС-тин XXV съездинин материалдарын пропагандировать эдерине јаан ајару эди турулар. Темдектезе, партиянын Шебалиндеги райкомы, онын пропаганда ла агитация бөлүги, баштамы партийный организациялар өткүрип турган ончо иштерин ишкүчиле јаткандар съездтин јөптөрин јадын-јүрүмде бүдүрерине ууландырат. Библиотекаларда, ленинский ле кызыл толуктарда, турлуларда выставкалар ла стендтер јазалган, плакаттар ла кычырулар јеткилинче. «КПСС-тин XXV съездинин јөптөрин — јүрүмге», «Ат-нерелү алтанјылдык», «КПСС-тин политиказы — амыр-энчүнин политиказы», «Бистин аймактын керектери ле улузы» деп темалар аайынча оос журналдар ла ачык-јарык куучын өткүрилген.

Ондой, Кан-Оозы, Кош-Агаш аймактардын библиотекаларында јаңы бичиктерди, партия ла башкарунын јаан учурлу јөптөрин албаты ортозында таркадарына улам сайын ајару эдилет. Олорды таркадарында партийно-советский органдар, общественный таркадаачылар элбеде туружат.

Бичикти таркадары аайынча јакшынак ченемел городто бар. Мында бичик сүүчилердин обществозы ла бичиктер садар магазиндер өмө-јөмө бичиктердин базарын, бичиктер таркадарынын айлыктарын, бичиктердин күндүктөрүн, Туулу Алтайдын бичиичилериле туштажулар өткүредилер. 107 бичик таркадаачы јыл туркунына 1969 салковойдын баазына турар общественно-политический, технический ле јуртхозяйственный литература таркаткан.

Бичик сүүчилердин обществозынын областтагы правлениези бичиичилер Союзынын Туулу Алтайдагы бөлүгиле, «Знание» обществонун областной организациязыла өмө-јөмө јартамалду ишти өткүрген де, өткүрип те турулар. Јербойынын писательдеринин ле поэттеринин произведенийлерине учурлалган кычыраачылардын конференциялары өдөри јанжыккан.

Је бичикти таркадары аайынча иш јаңыс кеминде јакшы өдүй туру деп айдарга болбос. Бичик сүүчилердин обществозын төзөөрине кезик учреждениялар ле общественный организациялар ајару этпей турганы чочыдулу. Јурт Советтер, профсоюзный ла комсомольский организациялар, потребительский обществолор бойлорынын көндүрө бүдүретен ижинин тууразында болорго ченежетени неге де јарабас.

Көксуу-Оозы, Ондой, Турачак ла Улаган аймактарда би-

чик сүүчилердин обществолоры јанду ла неме деп тӱзӱлгӱни кемге де јажыт эмес. Членский билеттер, значоктор табыштырылбаган, взностор јуулбаган. Партиянын райкомдорындагы пропаганда ла агитация, аймакисполкомдордогы культура бӱлӱктер мындый айалгала јӱпсинишпес учурлу.

Саду органдардын бурузыла кезик бичиктер складтарда узак јадып, оной урелип турганы керегинде куучын алдында да ӱткӱн. Је бӱгӱн бу керекти ондолтор ӱй келген деп чокум айдар керек.

Бичик сүүчилердин областной обществозынын правлениезине партийный ла советский органдар, профсоюзный ла комсомольский организациялар болужын јетирип, билгирдин тӱзӱлгӱзин — бичикти ишкӱчиле јаткандарды коммунистический санаалу эди тазыктырарында чаке ле билгир тузаланар учурлу ла аргалу.

В. Тонкуров

УЛАЙ-ТЕЛЕЙ БОЛГОН КЕРЕКТЕР

(Горно-Алтайский автономный областтын партийный организациязынын историязы аайынча)

1920 ЈЫЛ

Јанварь. Азыйдагы Каракорум-Алтайский уездтин јеринде Шебалиндеги, Улалудагы ла Оймондогы ревкомдор иштей бертен. Мыныла јангыс ӱйдӱ РКП(б)-нин организационный бюролоры тӱзӱлгӱн.

Февраль. Туулу Алтайдын јеринде РКП(б)-нин ячейкалары тӱзӱлип келген.

3 март. Улалу јуртта Туулу Алтайдагы эн баштапкы комсомольский ячейка тӱзӱлгӱн.

22 март. РКП(б)-нин Горно-Алтайский организационный районный бюрозы тӱзӱлгӱн. Ондо мындый улус болгон: В. Ф. Толмачев, А. Аржаков, П. Я. Гордиенко. Ого РКП(б)-нин уездный бюрозынын праволоры берилген болгон.

Апрель. Бу ӱйгӱ Туулу Алтай акгвардеецтерден бӱткӱлинче јайымдалган. Совет јан ончо јерлерде орныктырылган.

2 июнь. РКП(б)-нин Горно-Алтайский организациязынын текши партийный јууны Јашӱскӱримнин Союзынын организациязын уткыыр јӱп јарадала, нӱкӱр Шамиловко Шебалин јуртта Јашӱскӱримнин Коммунистический Союзынын организациязын тӱзӱзин деп јакыган.

ский уездтин Кан-Оозы, Абай, Катанду, Оймон, Ондой, Туй-акту, Песчаный, Салдам, Шебалин, Улалу, Бешпелтир, Эмери, Чемал, Чаргы, Кош-Агаш, Кыргыс, Улаган, Чибит, Чолушман ла Паспаул волостьторы, анайда ок Бийский уездтин Куу, Ыстүги-Бий (Алтын-Көл), Успенский ле Ыныргы волостьторы кирип турган.

10 август. Горно-Алтайский уком РКП(б)-нин Ойротский обкомы деп өскөртө адалган, РКСМ-нин уездный комитеди РКСМ-нин Ойротский областной бюрозы эдип өскөртө тözөлгөн. Мыныла жагыс өйдө РКП(б)-нин обкомынын областной контрольный комиссиязы тözөлгөн.

21 август. РКП(б)-нин Ойротский обкомынын президиумы областьтын учреждениелерин Алтайское журттаг Улалу журтка көчүрери керегинде жөп жараткан.

2 октябрь. Областьтын «Ойротский край» («Ойрот жери») деп газединин редакционный коллегиязы тözөлгөн.

7 ноябрь. Областьтын «Ойротский край» деп газединин баштапкы номери чыккан.

6 декабрь. Ый улустын I-кы областной конференциязы өткөн.

4 февраль. РКСМ-нин областной бюрозы область ичинде балдардын движениезин тözөөри керегинде жөп жараткан.

БАЖАЛЫКТАР

Лениннинг јолыла Улу Октябрьдын маанызы алдында	1
Јурт јердеги коммунист	5
Кой төрөөр өйдө массово-политический ишти өткүрери	9
Ветерандардын советтери ле јашөскүрим	12
Албатынын шинжүзинин органдарынын ижи керегинде	16
Пропагандисттин мактулу кереги	21
Социалистический јадын-јүрүмнин кеберлери	25
Бичик — билгирлердин төзөлгөзи	30
Улай-телей болгон керектер	32

БЛОКНОТ АГИТАТОРА

Редакционная коллегия

Подписано к печати 31. III 1977 г. Усл. п. л. 2.09. Уч.-изд.
л. 2,08. Заказ 1296. Тираж 1000 экз. Цена 4 коп. АН 04080
Формат 60×84/16.

Горно-Алтайское отделение Алтайского книжного издатель-
ства, г. Горно-Алтайск, ул. Горно-Алтайская, 36. Горно-Ал-
тайская типография, пр. Коммунистический, 27.

